

KUNST GIR VARIGE VERDIER

Kunst på Åsveien skole og ressurscenter

KUNST GIR VARIGE VERDIER

Kunst på Åsveien skole og ressurscenter

2016

Innhold

Hundre år med kunsthistorie møter fremtiden i et miljøbygg	5
Erlend Leirdal «Åpent hus»	8
Kristoffer Myskja «Usikker forsamling»	12
Andreas Widerø Hagen	16
Kunstsamlingen	18
Galleri Gamle dager	27
Galleri Fantasi og dyr	29
Lille galleri	32
Kulturskolen Åsveien skole	35
Trønderkunstnere	37
Plansjer	48
Liste over alle kunstverk	50

Hundre år med kunsthistorie møter fremtiden i et miljøbygg

Ingun Myrstad, kunstkonsulent

I arbeidet med kunst på Åsveien har vi lagt vekt på å skape nysgjerrighet, stimulere fantasien og å legge til rette for samspill mellom elevene og kunsten. Skolen har 650 elever på småtrinn og mellomtrinn, barn i alderen 6-13 år, og 20 elever fra 6-16 år som har diagnoser innenfor autismspekteret. Skolen er elevenes andre hjem og skolens omgivelser, som kunsten er en del av, skal bidra til å skape en god atmosfære i elevenes skolehverdag. Kunstutvalget har også bygget videre på tidligere rektor Emil Herjes visjon: Kunst gir varige verdier.

Åsveien skole har en unik og omfangsrik kunstsamling. Det har vært viktig å ta vare på kunstsamlingen og slik ta med kjerneverdier fra skolens hundre år med historie inn i det nye bygget. Samlingen er, med få unntak, en tradisjonell trøndersk samling, med kunst fra begynnelsen av 1900-tallet til i dag. Den består stort sett av malerier og tegninger fra 1940-50-tallet og grafikk fra senere tid. Samlingen teller i dag 132 verk, hvorav 5 er nyinnkjøp. Av disse er 126 verk hengt opp. Ca. 60 verk har fått ny innramming og 7 malerier er restaurert. I tillegg har vi tatt vare på og hengt opp noen av skolens undervisningsplansjer. Det er lagt ned mye arbeid i å sette sammen kunstsamlingen på en ny måte. Vi har valgt å samle kunsten i gallerier, tematisere samlingen i tråd med barns utvikling og plassere kunst i områder som er tilgjengelig for flest mulig av skolens brukere.

For kunstprosjekter i uterommet har vi vendt blikket fremover og lagt vekt på Åsveien skoles nye identitet som et miljøbygg. Nybygget er en pilot for framtidsrettet og klimavennlig skoleanlegg som baserer seg på kostnadsoptimale og varige løsninger. Prosjektet er et pilotprosjekt innenfor satsninga Framtiden Bygg. Det var viktig å finne kunstnere som kunne jobbe i tråd med miljøfokuset i prosjektet, med tanke på valg av uttrykk og valg av materialer. Valget falt på Erlend Leirdal og Kristoffer Myskja, to kunstnere som jobber med skulptur på hver sin måte og som til sammen kunne tilføre uteområdet en spennende helhet. Erlend Leridal jobber i tre og gjenbruksmaterialer og Kristoffer Myskja lager kinetiske skulpturer som styres av vær og vind. Begge kunstnerne har sterke uttrykk og en lekenhet i sine arbeider. Leridals skulpturer er til å sitte på, fungerer som samlingsplasser, er tilgjengelige og taktile bruksskulpturer som egner seg for lek. Mens Myskjas skulpturer har en visuell og underfundig karakter, der de beveger seg i vinden og får oss til å undre oss.

«Jeg tenker at «Åpent hus» er et hus som er delt i mange små biter, noen små og noen store. Hvis de store og små bitene settes sammen blir det på en måte et sentrum.»

Erlend Leirdal «Åpent hus» Skulpturer i tre

Erlend Leirdals kunstverk består av tre deler: en skulpturgruppe på plassen ved hovedinngang, en skulptur inne i vestibylen og en skulptur utenfor inngangen til autismeavdelingen. Alle er utformet for at de skal brukes av elevene og for å lage samlingssteder hvor man kan sitte og være sammen.

Tittelverket «Åpent hus» er sentralt plassert foran hovedinngangen. Tittelen og skulpturens utforming er inviterende og markerer velkommen til skolen. Kunstverket består av fire deler som er satt opp som relieffer av vertikale og horisontale linjer. De forskjellige delene refererer til bygging av hus, men elementene er løsrevet og spredt. Det kan se ut som byggemateriale som er tatt fra hverandre eller ennå ikke satt sammen. Kunsten er i dialog med bygget og fremhever skolen som et trehus. Materialet og konstruksjonene byr slik på en annen form for lesbarhet, som en form for forklarende tolkning.

De to andre skulpturene er replikker til tittelverket og er utformet i samme formspråk. Mens skulpturgruppen på hoveduteplassen byr på en regi mellom flere elementer og slik sett danner et sted, er både figuren utafor autismeavdelingen og den inne mer som enkeltobjekter å regne. Men de er åpenbart i familie og bygger slik sammenhenger mellom ute - inne og ulike soner.

Skulpturene er laget av eiketømmer, et materiale som er robust, tungt og varig. Tradisjonell byggeteknikk er brukt i sammenføyningen av materialene.

«Den er fin å slappe av på i
utetida når en er litt sliten.»

Erlend Leirdal er en skulptør og billedhugger født i 1964 i Trondheim. Med kunstnere som foreldre har han siden han var liten nærmest konsekvent arbeidet med tre som materiale og forsket på og utfordret dette mediet. Han er kjent gjennom en rekke utstillinger i inn- og utland samt mange større utsmykninger. Han er også representert i flere viktige samlinger, bl.a. ved Nasjonalmuseet, Sørlandet Kunstmuseum og ved Trondheim Kunstmuseum.

«Den er veldig kul og ganske smart, for barn kan sitte, leke og klatre på den.»

Erlend Leirdal | Åpent hus | skulpturer i tre

Materialet i vestibulefiguren er eikebjelker av en eldre årgang. Bjelkene har tjent sin oppgave som sluseporter i byen Ribe i Danmark og skriver seg tilbake til 1919. Eik er holdbart så disse portene gjorde jobben i nesten 100 år. Det var faktisk jernbeslagene som til slutt sviktet. Treet var ubehandlet, men kunstneren har gitt det en runde med klar møbelvoks.

Kristoffer Myskja «Usikker forsamling»

Kinetiske skulpturer

Kunstverket består av ti identiske skulpturer plassert ut over et gressområde. Hver skulptur er fire meter høy, og på toppen har de en bevegelig del som styres av vinden. Som kunstner er Myskja opptatt av å lage noe som ser ut som det er nyttig, men som er unyttig. I «Usikker forsamling» har han tatt utgangspunkt i en vindmølle, men erstattet vindmøllebladene med en vertikal plate. Ved hjelp av et halerør står platene alltid vendt mot vinden, og rotasjonen gjør at de snur seg rundt sin egen akse. Skulpturene er hele tiden i endring ettersom hvor mye vind det er og hvilken retning det blåser. Når det blåser kraftig vil de gi etter for vinden og legge seg bakover for så å reise seg igjen når vinden avtar.

Området skulpturene er plassert i ligger inn mot bygget, men i nærheten av lekeområdene, bøkelunden, vanndammen og de to ballbanene. Dette er et område med mye trafikk og med aktiv lek. I tillegg går skolens diagonale akse forbi området, en sti som brukes av skolens elever så vel som beboere i nærområdet. Skulpturene er slik godt synlig og tilgjengelig for mange.

I kinetisk skulptur er kunsten i bevegelse, eller bevegelse inngår som en del av kunstuttrykket.

«Vindmøllene er spesielle. De er ikke som vanlige vindmøller, for disse lager ikke strøm som en vanlig vindmølle.»

Kunstverket består av sveisede stålrør og stålplater, spiralfjær, skruer og kulelager. Skulpturene er utført i børstet syrefast og rustfritt stål.

Kristoffer Myskja (f. 1985) er fra Trondheim. Han fullførte sin utdanning ved Kunsthøgskolen i Oslo i 2008. Han lager mekaniske og kinetiske skulpturer som ofte lodder dypere filosofiske problemstillinger. Gjennom dette samspillet mellom en poetisk nysgjerrighet og en utførlig håndverksmessig presisjon har Myskja skapt sin egen kunstneriske nisje. Han lar betrakteren møte et univers der maskiner går i dialog med det menneskelige. Myskja har deltatt på Høstutstillingen og Trøndelagsutstillingen en rekke ganger, og mottatt flere større priser.

«Jeg tenker at det er noen mennesker som ikke vet hvor de skal gå i livet. Det er bare en vind som drar dem et sted.»

Andreas Widerøe Hagen

Maleri

Vårhatt | Akryl på lerret

Uten tittel | Akryl på papir

På Autismetilbudet i 1.etasje har elevene tre oppholdsrom med kjøkken. Til disse stedene valgte vi å supplere kunstsamlingen med nye verk av Andreas Widerøe Hagen, to store malerier og tre mindre papirarbeider. Widerøe Hagen har asberger syndrom og er en tidligere elev ved Autismetilbudet på Åsveien skole. Ett elevarbeid laget mens han gikk på skolen er også rammet inn og henger sammen med de nye verkene.

Andreas Widerøe Hagen (f. 1989) bor og arbeider i Trondheim og er selvlært som kunstner. Han begynte å male som 14-åring og viste et stort talent. Han har en helt særegen måte å male på og ble tidlig oppdaget og har siden hatt flere separatutstillinger. Han maler mest med akryl og bruker kraftige farger. Motivene er gjerne hentet fra utklipp fra aviser og magasiner.

Uten tittel | Akryl på papir

Kunstsamlingen

Åse Ødegård, adjunkt

Emil Herje, som var skolestyrer på Åsveien skole fra 1946 til 1961, var en kunstinteressert mann. Han har skrevet flere barnebøker fra kyst- og øysamfunnene Hitra og Frøya, der han selv vokste opp på øya Sula. I Trondheim deltok han aktivt i byens kunst- og kulturliv og var blant annet i flere år formann i Kunstnerforeningen, senere kalt Kunstnersamfunnet. Han fikk god kontakt med landsdelens kunstnere og mange av dem ble Herjes personlige venner. Gjennom sin kontakt med disse fikk han godt skjønn og gode tilbud på bilder og ble en ivrig kunstsamler – også til skolen.

I 1951, da skolen flyttet inn i nye lokaler ved Byåsveien, fikk skolen rosende omtale i pressen, der den kunstneriske utsmykningen ble omtalt på denne måten: «Med de mange malerier på veggene er det skapt en atmosfære ved denne skolen som gjør den til mer enn et moderne og praktisk bygg, men det er slik en skole skal være – barnas annen heim.» Ideens far, Emil Herje, hadde grunn til å være tilfreds.

I 1956 fikk skolen sin foreldreforening, som helt fra starten av fikk stor tilslutning. Ifølge sine vedtekter hadde den som oppgave å hjelpe skolen med å skaffe til veie utstyr som de bevilgende myndigheter ikke ga direkte støtte til. Ved forespørsel om gode formål, fikk foreningen alltid det samme svar fra skolestyreren: «Kjøp kunst! Det gir varige verdier!» På denne måten kom mange verdifulle kunstabilder i skolens eie. Samtidig viser regnskap og opptegnelser at flere bilder ble gitt i gave av kunstnerne selv, dette sannsynligvis takket være Herjes nære tilknytning til kunstnermiljøet i byen.

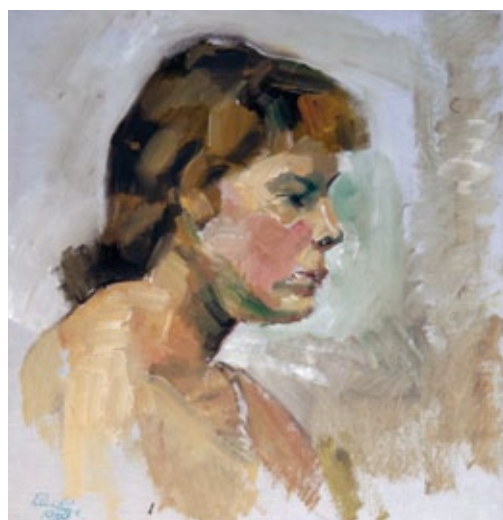

Erik Høiem | Havstein i morgenlys | maleri

Oscar Marius Hokstad | Interiør | maleri

Greta Thiis | I haven | maleri

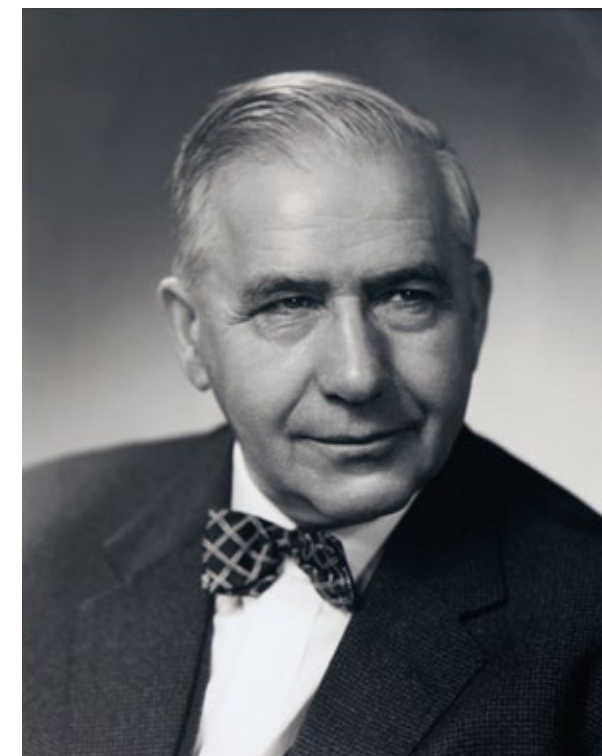
Roar Matheson Bye | Studie – pikehode | maleri

Annar Eggen | Pike, Haugen Venabygd | blyanttegning

Da Emil Herje gikk av som skolestyrer i 1961 kunne han med stolthet vise til en anelig billedsamling ved skolen.

De etterfølgende ledere ved skolen, rektor Erling Holten og rektor Turid Stenseth, videreførte tradisjonen fra Herjes dager. Samlingen økte fra år til år ved fornuftige kjøp – og gaver. Det ble etter hvert behov for oppussing og restaurering av kunstverkene, og i 1986 ble det fremskaffet midler til dette. Per Høiem, eier av Galleri Ismene og en tidligere Åsveienelev, utførte restaureringsarbeidet. Bildene fremsto nå i rene farger og ny innramming. Han var også konsulent ved plassering og opphenging av bildene i bygningene. I ettertid har han også gitt mange bilder i gave til skolen, spesielt trykk og litografier.

De fleste av bildene på skolen er laget i etterkrigstida av kunstnere fra Trøndelagsregionen. «Trønderkunstnerne» var på 50-60-tallet et etablert begrep, og så godt som alle er representert i samlingen. Skolekretsens egne kunstnere, Oskar Hokstad (1894-1982) og Greta Thiis (1896-1982) må nevnes. De var begge meget aktive kunstmalerere til de gikk bort i høy alder, og begge har bidratt med flere store oljemalerier til skolen. Trondheismannen Roar Matheson Bye (1895-1987), kjent som en av byens mest engasjerte portrettmalere gjennom et par generasjoner, har flere olje- og gouachemalerier, tresnitt og akvareller. Annar Eggen (1897-1977) og John Ekli (1928-1989) er godt representert med blyanttegninger.

I de senere år er samlingen supplert med bilder av en ny generasjon «Trønderkunstnere», men også av kunstnere fra andre deler av landet. I denne sammenhengen kan vi nevne Else Hagen, Ramon Isern, Lars Tiller, Terje Grøstad, Roar Wold, Håkon Bleken og Jens Johannesen. En berømt eksperimenterende tysk kunstner, Wolfgang Fräger er representert med to spesielt interessante bilder.

Lærerne ved skolen har vært flinke til å bruke kunsten aktivt i sin undervisning og det har blitt utarbeidet undervisningsopplegg til dette, blant annet et hefte: *Forslag til bruk av skolens kunstsamling i forhold til faget Kunst og håndverk* i L-97 (Magnhild Ulvik, Randi S. Johnsen og Elin Orwall Kirksæther).

En lærer bør fremheves spesielt i dette arbeidet. Nå avdøde Kristine Melkild gjorde et stort arbeid med å katalogisere all kunsten i 1987 i forbindelse med en prosjektoppgave i sin studie i Kunstshistorie. Hun

fotograferte alle bildene og laget et kartotek der navn og alle tilgjengelige data om kunstverket og kunstneren ble lagt inn, tittel på bildet, teknikk og størrelse og hvor en kunne finne bildet i bygget. I tilknytning til katalog og kartotek er det også laget arbeidsoppgaver til bruk i billedsamlingen.

Elin Orvall Kirksæther fulgte opp dette arbeidet etter at Kristine Melkild sluttet ved skolen, og var en inspirator for alle lærerne ved skolen i å bruke kunstsamlingen aktivt.

I 2005 ble det arrangert en stor kunstutstilling på skolen, der Elin var en viktig koordinator. Alle bildene ble da tatt ned og hengt opp på lettvegger i gymsalen. Det var første gang elevene fikk se alle bildene samlet på ett sted, og det var et imponerende skue for både små og store. I den forbindelse ble det utarbeidet ulike undervisningsopplegg som gikk over flere dager, der elevene fikk anledning til å bli enda bedre kjent med den store kunstsakken skolen har. Samlingen ble den gang også filmet.

Kilder:

Jubileumsskrift: *Åsveien skole 75 år 1990*
Artikkel: *Kunstformidling i «galleriet» på skolen* av Kristine Melkild i jubileumsskriftet
Prosjektoppgave: *Bruk av kunstmuseer med utgangspunkt i Åsveien skoles kunstsamling* av Kristine Melkild 1987

Bilder fra venstre:

- Åse Frøyshov | U.T. | silketrykk
- Lars Tiller | U.T. | silketrykk
- Roald Jostein Tellnes | Klodevokter | materialtrykk
- Åse Frøyshov | U.T. | silketrykk
- Lars Tiller | U.T. | silketrykk

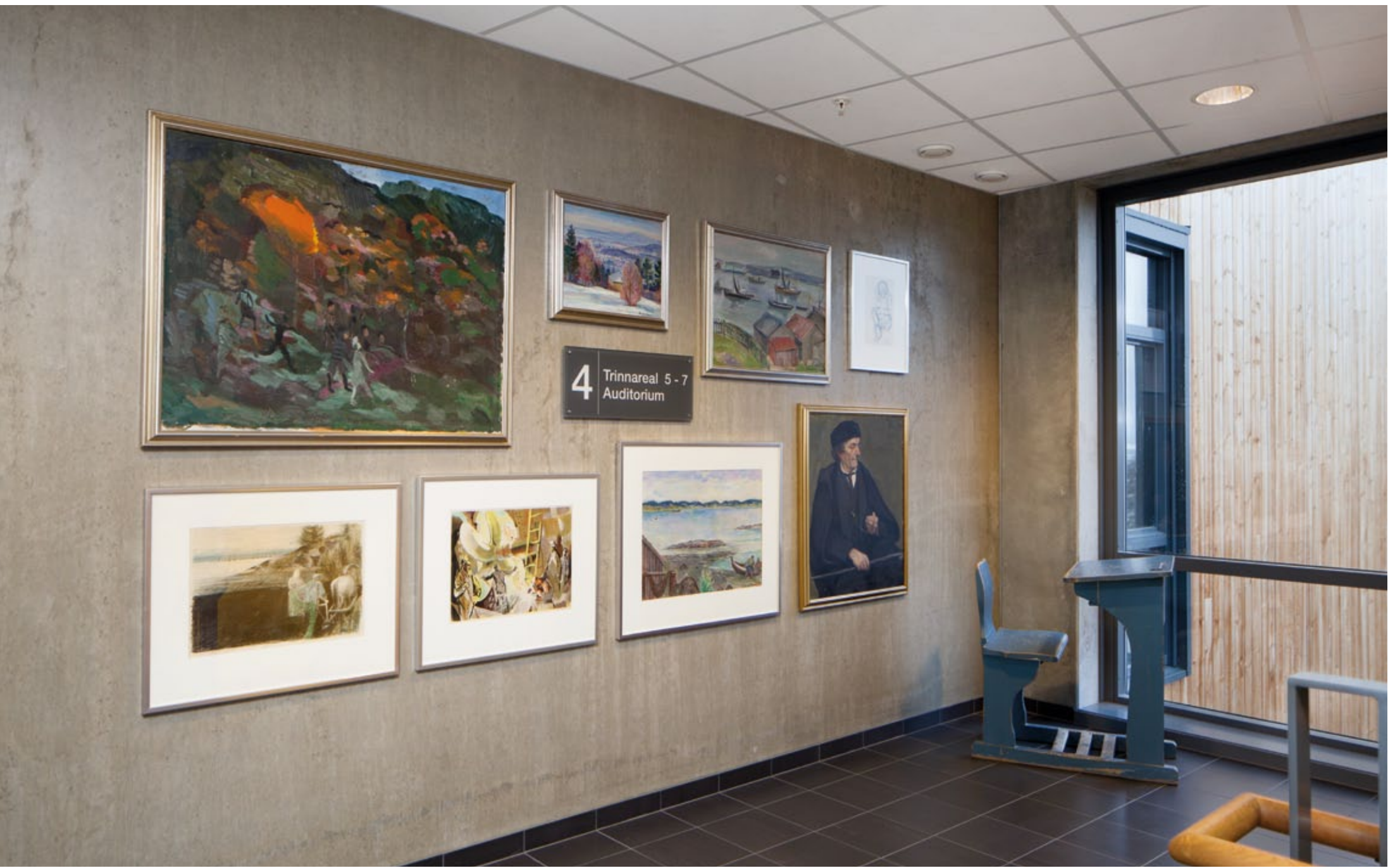

«Farmoren min har sagt at kunst kan være mye rart. Av og til kan den bety noe, men andre ganger er den bare til pynt.»

På personalrommet henger to grafikkserier med årstidsmotiver. Kunstnerne er **Terje Grøstad** og **Bertil Hansson** med henholdsvis tresnitt og polymeretsninger.

Fra venstre er motivene: **Sommer, Høst, Høst, Vår, Vinter, Vår, Sommer og Vinter.**

Gamle dager

Galleri Gamle dager 4.etg

Øverst fra venstre:

Karsten Oliver Keiseraas | St. Hans | maleri

Annar Eggen | Vinter, Tvetestien, Byåsen | maleri

Oskar Marius Hokstad | Sula havn, skodda letter | maleri

Annar Eggen | Elisabeth | blyanttegning

Håkon Stenstadvold | uten tittel | fargelitografi

Knut Otto Yran | Arbeidsliv | litografi

Gustav Rudolf Undersaker | Utsikt fra Kvithyll | pastell

Astri Aasen | Modellen | maleri

Fantasi og dyr

Galleri Fantasi og dyr 2.etg

Øverst fra venstre:

- Roald Jostein Tellnes | Dans fra fire verdenshjørner | materialtrykk
- John Fritjof Ekli | Pensjonert arbeidshest | blyanttegning
- Håkon Bleken | fra serien Mysterier | litografi
- Astrid Dahlsveen | Katt | pastell

- Roar Matheson Bye | Musikanter | kolorert tresnitt
- Roar Matheson Bye | Studie, pikehode | maleri
- Chr. Gråberg | Same og rein | tresnitt
- Per Morten Karlsen | Gutt og katt | serigrafi
- Annar Eggen | Stær i greiner | blyanttegning

- Arne Ellerhusen Holm | Måltid ute, utflukt til Rocca | litografi
- Liv Katharina Lund | Fasanen | radering
- John Fritjof Ekli | Hvilende kalver | blyanttegning
- Carl Gustav Jerv | Dukker og frukt | maleri

Fantasi og dyr

Galleri Fantasi og dyr 3.etg

Øverst fra venstre:

Kjerstin Marie Øvrelid | Okse | tresnitt

Håkon Bleken | Hedda Gabler | litografi

Annar Eggen | Vår, stær i greiner | blyanttegning

Wolfgang Fräger | Sonnenblumen im Sturm | radering

Håkon Bleken | fra serien Mysterier | litografi

Håkon Gullvåg | uten tittel | håndkolorert silketrykk

Per Morten Karlsen | Fuglefangeren | silketrykk

Annar Eggen | Pike (etter Le Nain) | blyanttegning

Håkon Bleken | fra serien Mysterier | litografi

Ramón Isern | Fredsue | silketrykk

Liv Elin Trygstad | Aper | litografi

Roar Matheson Bye | Høstnatt på fjellet | kolorert tresnitt

Ukjent kunstner (tilskrevet Undersaker) | Geiter og killinger | litografi

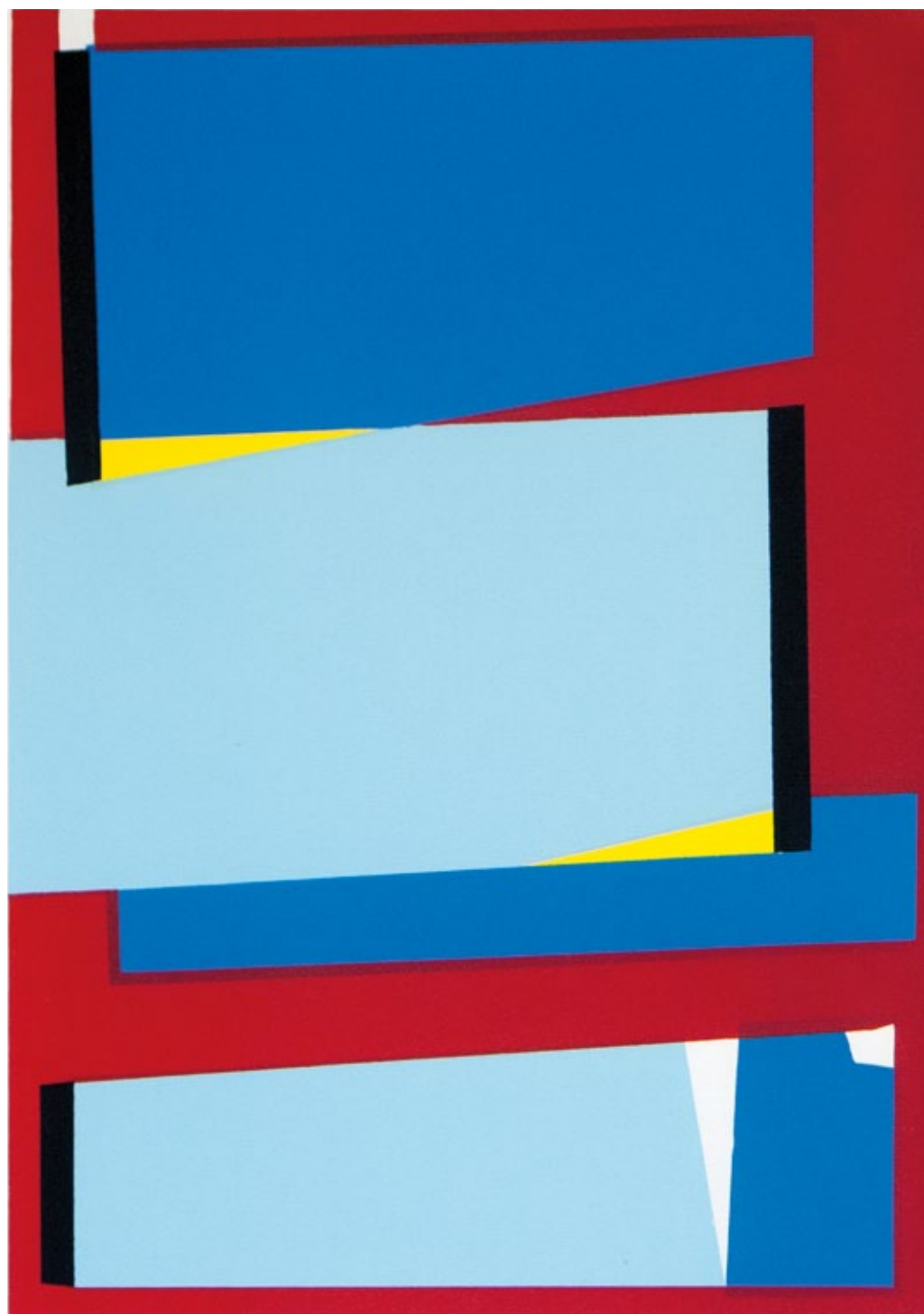

Lille Galleri

Lille galleri 3.etg

Einar Bothner | Fra Oppdal | maleri (Over)
Gustav Undersaker | Vinterdag | pastelltegning
Annar Eggen | Pike, Haugen Venabygd | blyanttegning

Lars Tiller | Tema III | silketrykk

Kulturskolen Åsveien skole

Per Høiem, Galleri Ismene

For en syvåring er første skoledag noe av det mest spennende en kan tenke seg. For oss som startet høsten 1951, helt fantastisk! Åsveien skole med sin strålende arkitektur, bord, ikke pulter, og ikke minst gule tavler med blått kritt, var en stor opplevelse.

Det første året ble skolen besøkt av delegasjoner fra hele Norden. Dette var jo ikke lenge etter krigen, og behovet for fornyelse innen skolebygg og utvidelser var stort.

Uteområdene ble ikke ferdigstilt før året etter, og hver klasse fikk tildelt sitt eget bed med ansvar for plan-ting og vedlikehold, en oppgave vi tok svært alvorlig.

Skolens første leder var lærer og barnebokforfatter Emil Herje. Han hadde et stort kontaktnett, ikke minst gjennom formannsvervet i Kunstnersamfundet i Trondheim.

Dette resulterte i at mange av byens billedkunstnere bidro til utsmykning av fellesarealene. Oskar Hokstad og Greta Thiis var skolens nære naboer og bidro raust.

Etter noen få år ble klassen delt mellom piker og gutter, og vi fortsatte vår kulturelle løpebane under lærer og organist John Koksvik. Hans private «tramporgel» ble plassert ved kateteret, og vi hadde sangstund hver morgen. Ikke lenge etter etablerte Koksvik et blokkfløyteorkester, hvor også skolen gikk til innkjøp av større fløytetyper for utlån til de største talentene. Orkesteret ble ikke verst, og vi reiste rundt i byen for å underholde.

Kapellmester Håkon Hoem, dirigent for Trondheim Kammerorkester (nå Trondheim Symfoniorkester) var svoger av Emil Herje, og veien var derfor ikke lang for etablering av Åsveien skoles strykeorkester. Dette var svært spesielt for en folkeskole på denne tiden.

En ting er hevet over all tvil; at denne skolen hadde stor betydning for utvikling av kulturelle interesser. Mine to brødre ble senere arkitekt og billedkunstner. Ikke alt kom fra skolen, men for meg hadde det stor betydning utover eventuell arv.

Det var derfor svært hyggelig da skolens daværende rektor Turid Stenseth kontaktet meg på 1980-tallet for en gjennomgang og foredling av skolens kunstsamling. Denne ble svært aktivt og positivt benyttet i undervisningen, og flere av lærerne følte et stort ansvar for videreføringen av Emil Herjes linje. Beklageligvis hadde innkjøpene stoppet opp mange år tilbake, da budsjettene ikke tillot slike «utskeielser».

Galleri Ismene har siden starten i 1982 utgitt en mengde grafiske opplag av landets og landsdelens betyde-lige kunstnere. Det var med et takknemlig hjerte for hva Åsveien skole har betydd for meg, vi kunne bidra og utvikle samlingen inn i vår tid og dermed gjøre skolens kunstsamling mer komplett. Når jeg nå i ettertid ser hvordan skolen har nyttegjort seg arbeidene, ikke minst i undervisningssammenheng, må jeg gratulere og ønske lykke til inn i fremtiden!

Astrid Aasen | Modellen | maleri

Trønderkunstnere

Ingunn Øren Kvande, kunsthistoriker

Paris 1912: Astrid Aasen (1875-1938) er elev hos Leon Bonnat og maler «Modellen». Samme år utvikler Pablo Picasso og George Braque sine kubistiske collager og Vasily Kandinsky er i gang med det nonfigurative (ikke-forestillende) maleriet.¹ Dette er langt fra Aasens figurative modell, men de skissemessige strøkene viser at hun har latt seg påvirke i modernistisk retning. En mørkkledd sittende mann dominerer bildet, en stokk ligger over knærne og han ser ned på sitt lommeur i gull. Maleriet hang tidligere på rektors kontor på gamle Åsveien skole, og tolkningene kan ufortjent ha vært påvirket av den plasseringen. Astrid Aasen er en av de første kvinnelige kunstner fra Trondheim, og fra slutten av 1800-tallet ser man spirene til profesjonelt kunstnermiljø i byen. Trondhjems Kunstforening stiftes så tidlig som i 1846, deretter følger Thronhjems Domkirkes Restauration (1869), Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum (1893) og Norges Tekniske Høgskole (NTH) i 1910. Institusjoner som gir arbeidsmuligheter til kunstnere og arkitekter.

«Trønderkunstnere» er i denne artikkelen kunstnere med en viss tilknytning til landsdelen gjennom liv og virke, og representanter for en verdifull kunsttradisjon. Selv om begrepet kan diskuteres i dagens kunstsituasjon, sees det som fruktbart som en ramme for Åsveienkunsten. I teksten legges det vekt på kunstnere i Åsveiens skoles samling (ikke alle er omtalt), mange trønderkunstnere er dermed også utelatt.

«Trøndermalere» – skjellsord og hedersbegrep

Oslo 1919: Flere trondheimskunstnere stilte ut hos Blomquist Kunsthandel. Blomquist var den gang blant landets ledende utstillingssteder. Kritikerne stemplet kunsten som provinsiell og kjedelig, og begrepet «trøndermalere» var etablert. Blant de «uheldige» 13 (!) som stilte ut i Oslo, finner vi Astri Aasen, Einar Bothner (1886-1955), Roar Matheson Bye (1895-1987), Oskar Marius Hokstad (1894-1982) og Gustav Undersaker (1887-1972) – alle i Åsveiens skoles kunstsamling. De fleste studerte i Paris på 1920-tallet, både Matheson Bye, Hokstad og Undersaker malte figurative bilder inspirert av kubismen i en periode etterpå. Her var Matheson Bye mest radikal, tidlig på 1920-tallet var det innslag av nonfigurative kubiske former i hans kunst. Ettertiden har vært mindre dømmende, og har sett denne perioden som en fremvekst av en sterk kunsttradisjon.

¹ Allerede i 1914 ble en utstilling med tyske ekspresjonister og Kandinsky vist i Trondhjems kunstforening

Carl Jerv | Fra Sunnflå | maleri

Greta Thiis | Bossekopp marked | maleri

Annar Eggen | Vinter – Byåsen | maleri

Mellomkrigstid

Trondheim 1930: Med brask og bram og H.M. Kongen tilstede, ble Trondhjems Kunstforenings galleribygning innviet med «Landsutstillingen 1930». I svært godt selskap med bl.a. Edvard Munch og Erik Werenskiold, finner vi Åsveien-kunstnerne Bothner, Annar Eggen (1914-1977), Hokstad og Undersaker. Arbeidene deres er karakterisert som et solid hjemstavnsmaleri i en naturalistisk tradisjon. Modernistiske kunstretninger fant etter hvert liten gjenklang i det trønderske maleriet. Eggens maleri «Vinter Byåsen» kan stå som et eksempel på hjemstavnsmaleriet, et lokalt motiv i naturalistisk gjengivelse. Utsynspunktet er høyt over byen med domkirka, Kristiansten festning og fjorden i en blålig dis i det fjerne. Bildet er delt i tre med forgrunn, mellomgrunn og bakgrunn. En komposisjon som går tilbake til det nederlandske landskapsmaleriet på 1600-tallet. Avstemte farger og horisontale linjer gir et rolig inntrykk. Carl Jervs (1898-1975) «Fra Sunnflå, Sunnmøre» er sannsynligvis en god del eldre, men er mer moderne i formen. Komposisjonen er todelt med bygninger i forgrunnen, i kontrast til det steile fjellet bak. Den murte pipa nesten midt i bildet peker opp på fjellet og binder de to billeddelene sammen. Husgavlernes spisse former gjentas i fjellet bak, og vi finner mange andre diagonale linjer i maleriet. De kalde blå fargene i den mektige naturen kontrasteres mot husene i varmere grønn-brune toner. Slik skapes et maleri med mer spenning, enn det harmoniske motivet fra Byåsen. Hjemstavnsmaleri kan vi derimot ikke kalle Greta Thiis (1896-1982) «Bossekopp marked» fra 1937. Bossekopp er en gammel samisk markeds plass, i dag en del av Alta. Dette maleriet har også en tredelt komposisjon med figurer i tradisjonelle drakter i forgrunnen. I mellomgrunnen sees bebyggelsen som i 1944 ble rasert av tyskerne, i bakgrunnen Altafjorden. Thiis skulle senere lede Kunstsolen i Trondheim i 25 år.

Oskar Marius Hokstad | Interiør | maleri

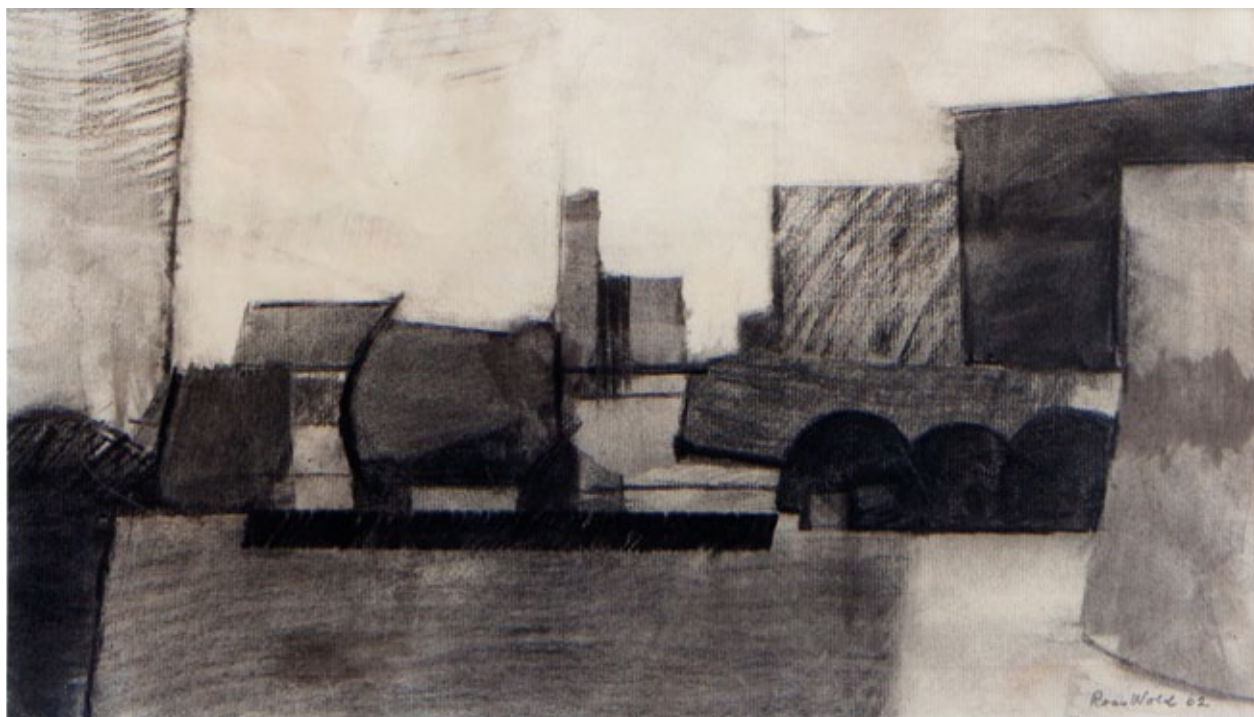
Karsten Keiseraas | Blomster i vase | maleri

Astrid Dahlsveen | Katt | pastelltegning

Etterkrigstid

Trondheim 1946: Kunstkolen blir opprettet, den blir senere Kunstakademiet som nå er innlemmet i Norges Teknisk-naturvitenskapelige Universitet (NTNU). Karsten Keiseraas (1912-2005) ble en av de første lærerne, og Håkon Bleken (1929-), Lars Tiller (1924-1994) og Roar Wold (1926-2001) tre av elevene. Keiseraas drev med illegalt arbeid under krigen og flyktet til Sverige i 1943. Under utdanning på Kunstakademiet i Stockholm ble han kjent med internasjonale modernistiske kunstreninger som ekspresjonisme, surrealisme og kubisme. I «St. Hans» ser vi en ekspressiv (uttrykksfull) stil med raske penselstrøk og oppløste, abstraherte (forenklede) former. I «Blomster i vase» er motivet gjenkjennelig, men også her med en ekspressiv malemåte og sterke farger. Motivet med utsyn gjennom et vindu, finner vi bl.a. hos Bleken i mange varianter og hos Oskar Marius Hokstad. Her har formene tydelige konturlinjer, vi kjenner godt igjen den typiske firemannsboligen fra Trondheim. Samtidig kan vi i bildet se klare geometriske figurer som rektangler og trekanten, dette kan spores tilbake til Hokstads senkubisme på 1920-tallet. Det kan også peke framover til en stadig mer forenkling av former i maleriet, og utviklingen av det abstrakte og nonfigurative maleri i norsk etterkrigstid. Astrid Dahlsveen (1929-2012), også Kunstkoleelev på 1940-tallet, jobbet imidlertid med skulptur i et forenklet figurativt formspråk. Hennes sjarmerende tegning «Katt», 1959 gir et godt inntrykk av hennes formspråk.

Roar Wold | Prammen | kulltegning

Gruppe 5

Trondheim, NTH, 1947: Arne Ellerhusen Holm (1911-2009) avløste Harald Krohg Stabell (1878-1963)² som professor i billedkunst ved Arkitektavdelingen. Holm hadde vært elev av den danske kunstneren og arkitekten Georg Jacobsen (1887-1976) som hevdet at all kunst var basert på geometrisk komposisjon. Elevene ble kalt både «jocobinere» og «billedbyggere». Holm opprettet Institutt for form og farge ved avdelingen, og ansatte Lars Tiller, Halvdan Ljøsne (1929-2006), Håkon Bleken og Roar Wold i årene 1954-1961. Ramón Isern (1914-1989) ble ansatt ved Institutt for byggekunst i 1958. Sammen dannet i de «Gruppe 5» og hadde sin første utstilling i Trondhjems Kunstforening i 1961. Med fast inntekt og muligheter for kunstnerisk utvikling gjennom arbeidet, kunne de fritt eksperimentere uten å ta hensyn til et kunstmarkeds smak og behag. På NTH ble kulltegningen et viktig pedagogisk hjelpemiddel. Gjennom disse fikk arkitektstudentene lære å lage illusjon av rom og volum på en todimensjonal flate ved hjelp av sjablonger med geometriske former.

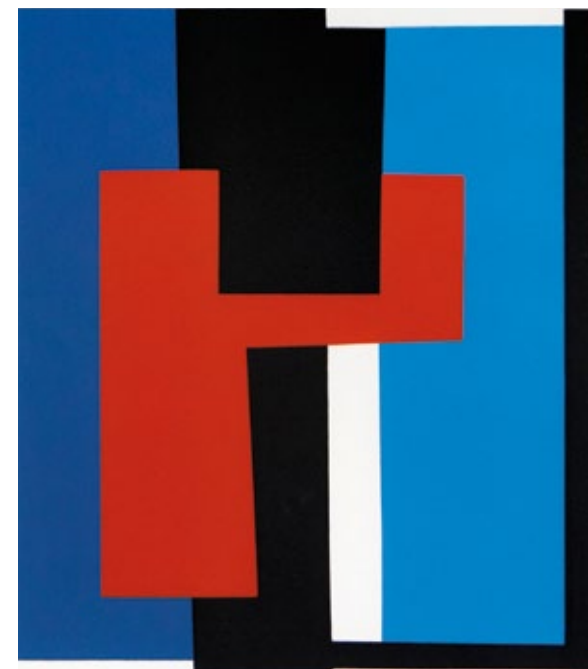
I Roar Wolds «Prammen» fra 1962, ser vi spor av dette arbeidet. Uten tittelen kunne vi ha betraktet dette som et nesten gjenstandsløst (nonfigurativt) bilde med geometriske former i ulike variasjoner av grått og sort. Former som overlapper hverandre og dermed skaper

rom i bildet. Med tittelen i bakhodet ser vi den båtliggende figuren, prammen i mellomgrunnen, og ser samtidig sjøen og bygningene i forgrunnen og bak. Vi kan kalle tegningen abstrakt. Formene kan gjenkjennes som gjenstander (båt, bygninger, sjø) men er veldig forenklete.

Medlemmene i «Gruppe 5» arbeidet i spekteret av abstraksjon – non-figurasjon.³ På 1950-60-tallet var det svært sterke fronter mellom figurative og abstrakte/nonfigurative kunstnere og deres støttespillere. Sammen med bl.a. Jakob Weidemann, Inger Sitter og Gunnar S. Gundersen (også ved NTH i en periode) bidrog «Gruppe 5» med at den abstrakte/nonfigurative kunsten ble tyngdepunktet i norsk kunst mot midten av 1960-tallet. Medlemmene i gruppen kom imidlertid til å utvikle seg i svært forskjellige retninger, og betegnelsen «firkantmalerne» som ofte ble brukt om dem, ble misvisende for de fleste.

Tiller var den som kom til å arbeide i et mest konsekvent nonfigurativt formspråk. Silketrykket er bygd opp av klart avgrensede fargeflater. To rektangler i blått, den til høyre i en lysere valør, omgir sorte og et rødt felt i midten. Det røde feltet kan se ut som en L snudd opp ned, eller er det overlappet av sort og danner et slags firetall? Denne usikkerheten skaper en slags bevegelse i bildet, der det sorte veksler mellom å være foran og bak. Rødt er en såkalt varm farge og skal tradisjonelt befinne seg nærmest betrakteren i et bilde. Her blir vi usikker på det. Her er det fargene og formene som utgjør kunstverket, ikke en gjengivelse av virkeligheten.

Iserns trykk er også et nonfigurativt verk, men i en mer ekspressiv og fabulerende stil – langt fra det kontrollerte «firkantmaleriet». Isern var opprinnelig fra Spania og jobbet også med sveisede nonfigurative skulpturer. Heller ingen av Blekens verk på Åsveien er typiske for «Gruppe 5»-perioden.

Lars Tiller | Uten tittel | silketrykk

Ramón Isern | Fredsdue | silketrykk

² Arkitekt og billedkunstner, og en svært sentral person i Trondheims kunstliv i første halvdel av 1900-tallet. Styremedlem i for Trondhjems kunstforening 1919-1957.

³ Se Gunnar Danbolt, *Norsk kunsthistorie*, 2001, s 313-331, for mer om begrepene abstrakt og nonfigurativt.

Aina Thiis Leirdal | Fisk | keramikk

Tovelise Røkke Olsen | Fat | keramikk

Nils Aas | Portrett av Johan Falkberget | bronseskulptur

Tredimensjonal kunst

Oslo, Kunstnernes Hus, 1964: Nils Aas' (1933-2004) bronseskulptur «Portrett av Johan Falkberget», 1963, kan representere den figurative tradisjonen på 1960-tallet. Aas debuterte med dette portrettet og en mer abstrakt skulptur, «Torso», på Høstutstillingen i 1964. Foruten eksemplaret på Åsveien, finnes det et på Deichmanske bibliotek i Oslo. Bakgrunnen for at en såpass kostbar skulptur ble innlemmet i samlingen på Åsveien, var at foreldreforeningen ble oppfordret til innkjøpet av rektor og initiativtaker for skolens kunstsamling, Emil Herje. Den ble først kjøpt inn i leire, deretter i bronse når foreldreforeningen hadde samlet inn tilstrekkelige midler. Selv om Aas her representerer en figurativ tradisjon, var han en svært allsidig kunstner både med hensyn til form og materiale. Vi ser at portrettet er grovt modellert for å skape inntrykk av «bergarbeidernes forfatter» som selv begynte å arbeide i gruvene som sjuåring. Keramikeren Aina Thiis Leirdal (1924-), datter av Ragna Thiis, gikk selv på Åsveien skole. Relieffet med et abstrahert fiskemotiv er løstrevet fra den tradisjonelle brukskeramikken. Et skritt mot skulptur og billedkunst, en utvikling som skjedde innenfor kunsthåndverket fra 1970-tallet. Noe vi også ser i det «bruks-uvennlige» og skulpturlike «fatet» til Tovelise Røkke Olsen (1959-).

Håkon Bleken | Frukjerka | håndkolorert silketrykk

Trønderkunstnere?

Trondheim, 1970-tallet: Håkon Bleken arbeider videre med kulltegninger, men nå med innslag av figurasjon og litterært (fortellende) innhold. I 1987 lager han illustrasjoner til Henrik Ibsens «Hedda Gabler» og i 1992 til Knut Hamsuns «Mysterier», begge representert på Åsveien skole. «Frukjerka» (1985) kan stå som eksempel på Blekens bruk av Trondheimsmotiver i sin kunst. Bildet domineres av et tårn i midten og er bygd opp av mange små fargerike fasetter, noe som i utgangspunktet gir en dekorativ effekt og kan minne om Blekens bruk av collage og mosaikk i andre arbeider. I forgrunnen er det noen mørke figurer, ellers er bildet fylt av abstrakte former foruten tårnet. En spiss trekant til høyre for tårnet gir lett assosiasjoner til Nidarosdomens tårn, særlig hvis vi kjenner tittelen. Tårnformasjoner kan igjen gi et bilde av bylandskap, der mennesker lever sine liv. Ser vi nærmere på dette landskapet, kan den dekorative effekten vike for en undergangsstemning der himmelen brenner, alt er kaos og går i tusen knas. I den tolkningen trer Trondheims-tilknytningen i bakgrunnen, krig og ødeleggelser er dessverre et steds- og tidløst tema.

I Åsveien-samlingen finnes kunstnere som Jens Johannesen (1934-), Åse Frøyshov (1943-), Per Morten Karl- sen (1952-), Stig Andresen (1952-), Kjell Erik Killi Olsen (1953-), Are Andreassen (1957-) og Håkon Gullvåg (1959-) – alle har, eller har hatt, en tilknytning til regionen, men er de dermed «trønderkunstnere»? Geogra- fisk tilhørighet synes ikke lenger så givende for en kunsthistorisk tekst, dagens kunst skal være grenseover- skridende i bokstavelig forstand. Denne fortellingen om «Trønderkunstnere» viser midlertid at en avgrenset geografisk ramme kan vise interessante sammenhenger mellom generasjoner av kunstnere, og mellom det regionale/nasjonale og internasjonale kunstlivet.

Litteratur:

Danbolt, Gunnar, 2001: *Norsk kunsthistorie. Bilde og skulptur frå vikingtida til i dag*. Det Norske Samlaget, Oslo.

Flønes, Olav og Grimelund, Josef Jervell, 1955: *Trondhjems Kunstforening 1845–1945*. Trondheim.

Gruppe 5, 1994: Katalog, Trondhjems Kunstforening.

Hansen, Tone, 2011: *Kulltegninger. Håkon Bleken*. Oslo.

Håkon Bleken Retrospektiv, 1999: Katalog, Trondheim Kunstmuseum.

Karsten Keiserås, 1990: Katalog, Trondhjems Kunstforening.

Kristiansen, Hans, 1973: *Trondhjems Kunstforening 1945–1970*. Trondheim.

Kvande, Ingunn Øren, 1998: *100 år med trøndermalere*, upublisert skrift, Trondheim Kunstmuseum.

Kvande, Ingunn Øren, 2002: *Nonfigurativt maleri og skulptur, 1950–60-årene*. I Schrumpf, Fredrikke (red.): *Konkret. Nonfigurativ kunst i Norge 1920–2000*. Kunstmuseene i Bergen/Lillehammer/Trondheim.

Nasjonalgalleriet (red.), 1982–1986: *Norsk kunstnerleksikon*. Universitetsforlaget, Oslo.

Roar Matheson Bye, 1985: Katalog, Trondhjems Kunstforening.

Thorud, Svein (red.), 1996: *Kunst i Midt-Norge. Trondhjems Kunstforening 150 år*.

Plansjer

Åsveien skole har en stor samling av gamle undervisningsplansjer, en del av disse er blitt restaurert og plassert forskjellige steder i det nye skolebygget.

Liste over alle kunstverk

Kunstner	Tittel
Aas, Nils Sigurd	Portrett av Johan Falkberget
Aasen, Astri	Modellen
Andreassen, Are	Uten tittel
Andreassen, Are	Embla
Andresen, Stig	Shunga I
Andresen, Stig	Shunga II
Bleken, Håkon	Frukjerka
Bleken, Håkon	Nedtagelse II
Bleken, Håkon	Nedtagelse I
Bleken, Håkon	Hedda Gabler
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bleken, Håkon	Mysterier (serie)
Bothner, Einar	Fra Oppdal
Bye, Roar Matheson	Studie, pikehode
Bye, Roar Matheson	Musikanter
Bye, Roar Matheson	Vår, Hoston
Bye, Roar Matheson	Kveld, Jomfruland
Bye, Roar Matheson	Høstnatt på fjellet
Bye, Roar Matheson	Høst, Hådalen, Røros
Bye, Roar Matheson	Fra Chartres
Bye, Roar Matheson	Røros
Dahlsveen, Astrid	Katt
Destarac, Michele	Uten tittel

Ekli, John Fritjof | Hvilende kalver

Ekli, John Fritjof | Pensjonert arbeidshest

Eggen, Annar | Vår, stær i greiner

Eggen, Annar | Gerd neri Lunde

Eggen, Annar	Stær i greiner
Eggen, Annar	Gerd neri Lunde
Eggen, Annar	Vår, stær i greiner
Eggen, Annar	Pike (etter Le Nain)
Eggen, Annar	Pike, Haugen Venabygd
Eggen, Annar	Vinter, Tvetestien, Byåsen
Eggen, Annar	Elisabeth
Eggen, Annar	Gutt
Ekli, John Fritjof	Pensjonert arbeidshest
Ekli, John Fritjof	Hvilende kalver
Elling, Lars	Terskel
Fräger, Wolfgang	Tiere (dyr)
Fräger, Wolfgang	Sonnenblumen im Sturm
Frøyshov, Åse	Uten tittel
Frøyshov, Åse	Uten tittel
Furuholmen, Magne	Uten tittel
Groth-Jensen, Jens Peter	Pige
Groth-Jensen, Jens Peter	Familiegruppe
Groth-Jensen, Jens Peter	Barn
Groth-Jensen, Jens Peter	Barn og foreldre
Grøstad, Terje	Vinter
Grøstad, Terje	Høst
Grøstad, Terje	Vår
Grøstad, Terje	Sommer
Gråberg, Chr.	Same og rein
Gullvåg, Håkon	Edvarda
Gullvåg, Håkon	Løytnant Glahn
Gullvåg, Håkon	Uten tittel
Gullvåg, Håkon	Løytnant Glahn
Hagen, Else	Symbolsk tre
Hansson, Bertil	Sommer
Hansson, Bertil	Vår
Hansson, Bertil	Vinter

Undersaker, Gustav | Vinterdag

Undersaker, Gustav | Vinternatt

Thiis, Greta | Maiskolbe og spansk hane

Jerv, Carl | Dukker og frukt

Hansson, Bertil
Hokstad, Oskar Marius
Hokstad, Oskar Marius
Hokstad, Oskar Marius
Hokstad, Oskar Marius
Holm, Arne Ellerhusen
Høiem, Erik
Høiem, Erik
Isern, Ramón
Jerv, Carl Gustav
Jerv, Carl Gustav
Johannessen, Jens
Johannessen, Jens
Karlsen, Per Morten
Karlsen, Per Morten
Kastbrækken, Paul
Keiseraas, Karsten Oliver
Keiseraas, Karsten Oliver
Killi Olsen, Kjell Erik
Kirkerud, Jostein
Kirkerud, Jostein
Leirdal, Erlend
Lund, Liv Katharina
Myskja, Kristoffer
Nygaard, Kenneth
Olsen, Tove Lise
Rittun, Thorstein
Rolseth, John
Schilling, Frede
Skaun, Bjørn
Stenstadvold, Håkon
Storm, Halvard
Tellnes, Roald Jostein
Tellnes, Roald Jostein

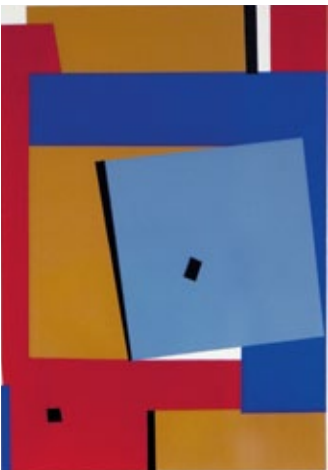
Høst
Interiør
Ved Skånes
Sula havn, skodda letter
Studie/Helgenbilde
Måltid ute, utflukt til Rocca
Havstein i morgenlys
Naturelementer III/Lysbrytning
Fredsdue
Fra Sunnflå, Sunnmøre
Dukker og frukt
Sommernatt
Sommerfugl
Gutt og katt
Fuglefangeren
Vinterlandskap
Blomster i vase
St. Hans
Familietreet
Uten tittel
Uten tittel
Åpent hus
Fasanen
Usikker forsamling
Fru Inger til Austråt
Uten tittel
Musikanter
Uten tittel
Uten tittel
17. mai på Spitsbergen
Uten tittel
Kommandantboligen i Trondhjem
Dans fra fire verdenshjørner
Klodevokter

Wold, Roar | Uten tittel

Andreassen, Are | Embla

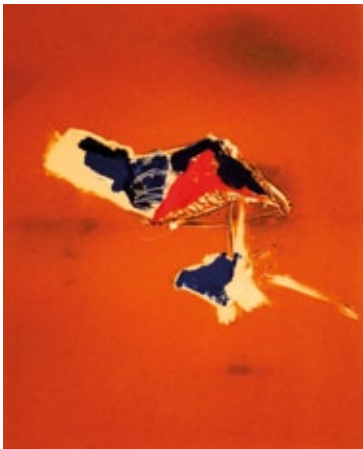
Tiller, Lars | Tema II

Thiis Leirdal, Aina
Thiis, Greta Wilhelmina Swenborg
Thiis, Greta Wilhelmina Swenborg
Thiis, Greta Wilhelmina Swenborg
Thiis, Greta Wilhelmina Swenborg
Thorjussen, Kjell
Thorjussen, Kjell
Tiller, Lars
Tiller, Lars
Tiller, Lars
Tiller, Lars
Tiller, Lars
Trygstad, Liv Elin
Undersaker, Gustav Rudolf
Undersaker, Gustav Rudolf
Undersaker, Gustav Rudolf
Ukjent kunstner (tilskrevet Undersaker)
Ukjent kunstner
Ukjent kunstner
Ukjent kunstner
Hagen, Andreas Widerø
Hagen, Andreas Widerø
Hagen, Andreas Widerø
Hagen, Andreas Widerø
Hagen, Andreas Widerø
Hagen, Andreas Widerø
Wold, Roar
Wold, Roar
Wold, Roar
Yran, Knut Otto
Øvrelid, Kjerstin Marie
Øvrelid, Kjerstin Marie

Uten tittel
I haven
Blomster i vase
Bossekop marked
Maiskolbe og spansk hane
Uten tittel
Uten tittel
Tema I
Tema II
Tema III
Uten tittel
Uten tittel
Uten tittel
Uten tittel
Aper
Utsikt fra Kvithyll
Vinternatt
Vinterdag
Geiter og killinger
Landskap
Havn
Musikk
Uten tittel
Uten tittel
Uten tittel
Vårhatt
Rock
Elevarbeid
Uten tittel
Uten tittel
Prammen
Arbeidsliv
Kvinne i profil
Okse

Trygstad, Liv Elin | Aper

Hansson, Bertil | Høst

Hansson, Bertil | Vår

Bidragstere

Redaktør: Ingun Myrstad

Redaksjonskomite: Åse Ødegård, Anette Vaagland, Tone Aspli

Korrekturleser: Magnhild Ulvik

Foto/layout: Grethe Britt Fredriksen

Tegninger på omslaget: Annar Eggen

Trykk: Grafisk senter

Kunstutvalget:

Ingun Myrstad: kunstkonsulent og leder av utvalget

Paul Brand: kunstkonsulent

Randi Lile, Prosjektutvikler/ miljøkoordinator, Trondheim kommune, utbyggingsenheten

Kristin Sæterhaug, arkitekt Eggen Arkitekter

Astrid Kjølen, landskapsarkitekt Løvetanna landskap

Tone Aspli, fagleder / brukerrepresentant

Åse Ødegård, tillitsvalgt UDF / brukerrepresentant

Anette Vaagland, verneombud / brukerrepresentant

Arbeid med kunstsamlingen:

Arbeidsgruppe: Ingun Myrstad, Åse Ødegård, Anette Vaagland, Kristin Sæterhaug

Registrering og tilstandsrapportering av kunstsamlingen: Ingunn Øren Kvande

Montering av kunstsamlingen: Ingun Myrstad og Morten Egstad

Nyinnramming av bilder: Bakklandet ramme og kunst

Konservering av malerier: Lisa Monner

Totalbudsjett for kunst kr 2. 000.000,- bevilget av Trondheim kommune.

KUNST GIR VARIGE VERDIER

Kunst på Åsveien skole og ressurscenter

Inne i skolen henger en omfattende kunstsamling på mer enn 130 verk, og i skolegården er det ny kunst av Erlend Leirdal og Kristoffer Myskja. I denne katalogen kan du se hvordan kunsten ser ut og gjøre deg kjent med kunstsamlingen og de nye kunstprosjektene.

